

Týdeník Výboru pro zabezpečení osob, které se na základě amnestie vrátí do ČSR

S jistotou vstříc novým zítřkům

Vám všem, kteří žijete sta a tisíce kilometrů vzdáleni od rodné země, a zejména vám, kdož se rozhodujete, zda uposlechnete hlasu svého srdce, jež vás táhne domů, byli bychom rádi, kdybyste v těchto svátečních dnech štěstí, radosti a lásky mohli nahlédnout do některého z koutů naší společné milované vlasti. Klid a mír naplňoval o vánočních svátcích naše města a vesnice, klid a mír

se rozprostíral nad našimi závoď, školami, nad širokými lány, nad kostely, kde rozžatá světla oznamovala blízkost půlnoční, klid a mír byly domovem v každém lidském příbytku. Letošní vánoce v Československu byly opravdu svátky plné radosti. A není to náhoda, když řekneme, že to byly nejbohatší a nejštědřejší vánoce, jaké jsme za uplynulých deset let prožívali.

Bylo to právě takřka v předvečer Štědrého dne, kdy sekretariát Výboru pro zabezpečení osob, které se na základě amnestie vrátí do ČSR, opouštěly dvě skupiny navrátilců z Brazílie, Francie, Německé spolkové republiky a z Rakouska. Splnilo se jim jejich toužebné přání. Těsně před vánočními došli domů. Plní očekávání opouštěli sekretariát Výboru, procházeli okolo Staroměstské radnice, očima pohladili orloj i starobylé věže Týna, prošli na Příkop, a zde se jim již zmocnil onen rušný, strhující neprostupný proud lidí obstarávajících si poslední nákupy na vánoce. Ti, kdož se v těchto dnech vrátili, právě tak jako ti, kteří jsou zpátky již řadu týdnů nebo měsíců, tu viděli na vlastní oči, že šťastné a bohaté vánoce československých pracujících nejsou přeludem a fantazií, jak do omrzení omílala nepřátelská propaganda, ale že jsou opravdovou skutečností.

Ze Svobodné Evropy, Hlasu USA a ze všech ostatních našich národů zcela srozumitelně sloužících vysílacím jsme mohli právě v předvánočních týdnech dnes a denně slyšet přímo la-
vinovitě útoky a pomluvy o životní úrovni v Československu. Exilová pohlaví ronili krokodilí slzy nad tím, jaké že prý to budou u nás smutné a chudé vánoce. Jeden den přišli s tím, že děti neuvídí ani pomeranče, ani citrony, druhý den zase, že do Československa sice přišly banány, ale že prý se dostane asi tak na každého desátého občana jeden kus, pak si zase vzpomněli, že na vánoce nebude maso, že prý u nás není obuv, že naše ženy nemají co na sebe a věčně musí přešívát ze starého a bůhvíco ještě. A když už připustili, že vůbec něco u nás v obchodech vidět je, tak si zase hned pospíšili s tvrzením, že spotřebitel to stejně nedostane. A vyzývali

všechny, kdo mají příbuzné v Československu, aby si na ně nějakým darem, byť by to bylo třeba jen obnošené šatstvo a obuv, vzpomněli. Člověku jde přímo hlava kolem nad tou snůškou omezenosti, hloupostí a lži, které u každého našeho občana vzbouzejí pochybnosti o zdravém rozumu těch, kdož je pouštějí do světa.

Výstižnou odpověď na tyto lži dal prostý pracující člověk, zámečník Stalínových závodů Jan Popelka. Dostal od jakýchsi dobrodůlců z Tatra Company, Montreal, Canada, balíček vánočních a v něm bylo asi pět drobných kilogramů pomerančů, klobouček, dva balíčky tabáku a sáček bonbonů.

Jan Popelka napísal o tom dopis do deníku „Práca“, v němž mezi jiným říká:

„Jak si to mám představit, když mi přišel takhle člověk s balíčkem? Copak jsem žebřák? Vydržím sedmkrát až osmkrát set korun měsíčně a manželka na devět set. Bydlím v tom seve-ročeském mrakodrapu — Koidomu. Tuhle přijde ke mně otec a povídá: „Chlapče, o takovém bydlení se mi nikdy ani nezdálo...“ O všem tepě se chodí po parketách a kobercích než po hliněné podlaze. Březové koště jsme vyměnili za vysavač, místo žebřavých muzikantů si poslechneme rádio. A divadlo či biograf? Oboje máme doma v podobě televizoru. Otec ani já, ani manželka nejsme komunisté, ale dovedeme rozlišovat dobro od zla, přítomnost od minulosti. Víme, co je špatné za tím balíčkem z Montrealu. Takhle člověka ponižovat! Sednu a napíši těm pánům z Tatra Company do Montrealu: Poslechněte, nač takové výdaje, nač taková zbytečná starost? Dříve jste nás dělníky neznali. U nás v Československu, pánové, je dobře jako nikdy předtím. Já o vaše dárečky ne-

stojím! Mne si za ně nekoupíte! Co je u nás za výklady, to mám i na stole. A víte proč? Protože si, pánové, vládneme sami, na svém a pro sebe. To se pak jinak žije! Udělali byste lip, kdybyste se jaksepatří postarali o své nezaopatřené! Tento dopis vložíme k pomerančům, citronům, bonbonům a tabáku a pošlám balíček zpět na adresu: Tatra Company, Montreal, Canada.

Takže psaní si jistě nikdo z emigrantských vůdců ani z těch, kdož je doposud zbědňovalo živí, za rámeček nemá. A právě tak by jim odpověděli všichni naši pracující, kteří v předvánočních dnech zaplnili všechny obchody, aby za své poctivě vydělané peníze popřáli radosti svým blízkým i sobě. Statisíce kupujících prošlo našimi obchodními domy, jejich tržba se počítala na miliony korun. Na vánočních stolech i na dárkách, které jsme dostali pod stromček, jsme všichni viděli, jaký kus cesty kupředu jsme za poslední rok ušli, jak se zlepšily naše životní podmínky, o čemž si můžeme dopřát.

Stojíme nyní na prahu nového roku. A vstupujeme do něho s jistotou, že na jeho sklonku nám bude zase lépe. Naše vláda nás nekrmí planými sliby. Na ty jsou zvyklí jen ti, kteří se samozvaně postavili do vašeho čela. Krmili vás jimi, když vás lákali k útěku do zahraničí, uchylují se k nim i dnes, když chtějí postavit hráze proudu uprchlíků, kteří prohlédli jejich falešnou hru a vracejí se tam, kde jediné je jejich pravé místo, do vlasti. Všichni dobře víte, že z takových slibů se neuskutečnilo ani co za nehet vejde. Na ničem podobném my u nás nestavíme. Máme před sebou

(Dokončení na str. 2)

Ženy a muži od mouky a cukru

Voněly tu máslo, mandle, oříšky, márná vůně pečícího se cukroví, jaká vnanula hospodyňky doma v přípravách na vánoční dny. Jenomže tady je to všechno zmnohonásobeno, i ta vůně, i ty hory sladkostí. Cech cukrářský pražských Vysokanských pekárén si v minulých dnech mnoho neoddychl.

Vysoký, stíhlý, s hranatými skly brýlí předstává se nám „velitel“ těch dlouhých stolů, všelijakých máchaček, rozozitých pecí, vedoucí Fiala. „Pracujeme dlouho do noci, v neděli, naše rukrovi je hodně žádáno.“ Vodi nás od jedné hory sladkostí ke druhé, třetí a zase jiné. Už je nám zřejmé, proč se tyto umně zakroucené čepičky jmenují mňhovky, tamty elipsy a kolečka, rohlíčky, s polevou i bez ní pařížské pečivo, jiné zase vanilkové, kokosové, čarové a kdoví jak.

Líbá vůně zezulila. Otevřely se pece, aby vypustily další tisíce kousků cukrovínek, které ozdobily vánoční stůl. Zvlášť návštěvník však by chtěl znát také počet všech těch dobrot okolo. „Jaký počet — směje se Fiala — takhle tuny, y jsou pro nás rozhodující. Těch jsou lesítky, o polovinu více než u normální lny. A co 1 kg — to 25 kusů nebo také třeba 60 kusů cukrovínek.“

Tyto pekárny mají mnoho překvapení. Třeba u těch, kteří napekli hory vánoček: O dvě stě tisíc víc, než měli normálně upéct. Pěkně, lesklé, se zlatavě

hnědavou barvou, jakou mají rády hospodyňky, hlavně však dobré chuti.

Rudolf Navrátil, vedoucí výroby, ze

L. Sokolovský při výrobě sladkých „pusinek“

sebe jen sype různé recepty na složení vánoček. Obvyčejné, s mandlemi i rozinkami, mandlemi a oříšky, s máslem.

Letos také nejlepší vánočky, nazvané „cukrářské“ s velkým množstvím cukru, másla, rozinek, mandle, vanilkou i citronem.

Několik poschoď obrovských pekárén ukrývá ženy a muže, kteří napekli k vánočním státišce loupáček, rohlíčků s vnitřní náplní i bez ní, koláčů, závinů. V poslední předvánoční dny bylo všeho o polovinu více než jindy. A žemlověk na chlebičky desetkrát více.

Když jsme již chtěli odejít, zahrčel na návoři autobus. Pěkný, dlouhý, lesklý se v zimním slunci. Zvědavost položila otázky. „To je přece závodní autobus — řekl náš průvodce Navrátil — odjedou s ním první rekreační na hory.“ — Kam? — „Máme tři zotavovny, chatu v Podluží u Varnsdorfu, ve Svätém Janu pod Skalou a velkou chatu v Jizerských horách zvanou „Turnovská“. Na soboty a neděle sem jezdí pravidelně milovníci zimních hor a lyžaři, někteří i na celý týden. V létě jsme tam poslali i děti zaměstnanců a dokonce ty nejmenší ve stáří od osmi měsíců do tří let. Samozřejmě, že s ošetřovatelkami a pod dohledem lékařů. Jo, pekárna již není taková úmorná dřina, jaká bývala. I pekari si zvykli jezdit na hory. A nemyslete, že jen mladí. Dostali řádů i starší, tátové a dědečkové, mámy několik dětí. Jen pojedte někdy s námi.“

(—dka)

„Děda Mráz“ navštívil v době vánoční pionýrský palác Julia Fučíka v Praze-Vršovicích.

Nositelia novej kultúry

Na Slovensku boli kedysi (a nie je tomu ani tak dávno) tri divadlá. Kočovní — z ktorého neskôr vzniklo dnešné národné, trnavské a banskobystrické. To posledné vlastne ani nebolo divadlom. To iba slovenská inteligencia, búriaca sa proti maďarskej a nemeckej nadvláde, našťudovávala vo voľnom čase slovenské divadelné hry, s ktorými v Kultúrnom dome, na malom javisku predstupovala pred spolurodákov.

Chudobné bolo niekdajšie Slovensko na kultúru. Páni čo sedeli pri plných válovoch, mali dosť peňazí chodiť za »kultúrou« až do Viedne. A robotný človek? Ten podľa nich kultúry nepotreboval.

Veru tak bolo kedysi. Hana Meličková, Oľga Borodáčová, Frida Bachletová, Andrej Bagar, Janko Borodáč i Sýkora dobre ešte pamätajú časy biedneho živorenia. Lebo na nich na hercov vtedy veľa ľudí tak pozeralo: »Od nich len ďalej, sú to komedianti.« Tak ich to toľko naučili, ktorým nebolo povolí, že slovenskí herci dvíhajú povedomie svojho ľudu. Preto im ani riadne neplatili, biedne platy im dávali, presvedčení, že buď sa odrodia vlasti alebo od divadla odídu.

V máji budú dva roky, čo umrel »uj« Jakubčí, jeden z najnadanejších a najpopulárnejších slovenských divadelných i filmových hercov. Dlhé roky robil bankového úradníka v Banskej Bystrici, ochotníčil, a to len preto, že divadiel bolo málo a talentovaných hercov veľa. K divadlu sa dostal prakticky až po oslobodení.

Otrepaná je veta »U nás sa časy zmenili«, ale je pravdivá! Lebo ozať sa zmenili a ešte sa menia, k lepšiemu sa prevracajú. Na Slovensku máme dnes 13 moderne vybavených divadiel. Päť krajových: zvolenské, nitrianske, žilinské, prešovské, košické. V Bratislave je to: Národné divadlo, Divadlo Pavla Országha Hviezdoslava a Nová scéna ND.

Okrem toho štyri súbory dedinského divadla, ktoré chodia na zájazdy po celom Slovensku, divadlo pre maďarských spoluobčanov v Košiciach a Armádne divadlo v Martine. V týchto dňoch sa uvažuje o zriadení stálej divadelnej scény v Trnave (samozrejme v moderne vybavenej budove) a Divadla satiry v Bratislave.

Divadiel máme teda zatiaľ neurokom dost, a to ešte nie je konečná cifra.

Veľká možnosť sa dáva dnes aj mladým. V Bratislave na Akadémii muzických umení máme svoju divadelnú fakultu. Jeden z popredných slovenských suborov je práve mládežnícky súbor na Novej scéne, ktorý sa teší veľkej popularite u mladých i starých. Z ich posledného repertoáru treba vyzdvihnúť »Kákošovho «Chlapca z Gorik», »Mladé letá« od Kukučina, Goldoniho »Skriepky v Chiozze«, zdramatizované básne V. Miháliky »Spievajúce srdce«. Aj v tak od seba rozličnom repertoári dokázali mladí herci, medzi nimi najmä Ivan Krivosudský, Jozef Vašek, Vlado Kostovič, Eva Dulková-Landlová a Hana Kováčiková, že sú umelcami vysokých kvalít.

Úroveň našich divadiel je dobrá, taká akéj dosiaľ ani nebolo. Slovenskí herci majú veľmi pekné platy. O kostýmy i ostatné divadelné rekvizity sa im stará divadlo. Tí mladší už ani biedu nepoznali. A všetkým sa za ich umenie dostáva zaslúžená úcta od celej československej verejnosti. Veľa slovenských hercov bolo vyznamenaných titulom »laureát štátnej ceny«, nemalo ich nesie ťažký názov »zaslúžilý umelec«.

Slovenskí ľudia majú radi svojich divadelných hercov. Píšu im listy, posielajú kvety, pozývajú si ich do svojich závodov i dedín. Sú hrdí, že z ich radov vyrástli poprední umelci — nositelia novej kultúry.

VIERA VAVROVÁ

Kolík krásy prináša zima, keď pokryje našu zemi hustou pokrývkou snehu!

Chvilka s mamkou Gajdošovou

Vyčkávat dve-tri hodiny na vlak, u lékaře alebo u zubára nie je veľkým potešením. Aj Katka sedela už v čakárni u zubára ako v trní. Prečítala všetky noviny, pozerala už hodnú chvíľu aj oblohou na dvor, kde však nebolo ničoho, čo by mohlo upútať pozornosť. Rozhľadla sa teda po ostatných ľuďoch v čakárni. Zaujala ju žena menšej postavy, černošlasá, usmiate. Začala uvažovať o tom, kde asi je táto pani zamestnaná. V jasiach? V detskej škôlke?

Prisadla si bližšie a dala sa s ňou do reči. Dozvedela sa, že táto príjemná žena pracuje v závodnej kuchyni Textílnych závodov 1. mája v Mikuláši.

Katka sa už v detských rokoch rada hrala na kuchárku. Vždy ju zaujímalo pečenie a varenie. Pravda, iba v malom. Preto teraz neváhala využiť príležitosť a opýtať sa svojej novej známej — mamky Gajdošovej, ako sa varí v závodnej kuchyni. Hlava sa jej zakrútila, keď sa dozvedela, že v závodnej kuchyni varia halušky z pol metrického centa múky. Jej otázky veľmi prekvapili mamku Gajdošovú, ktorá ani nemohla pochopiť jej údiv. Nuž ju mamka Gajdošová pozvala na návštevu do závodnej kuchyne.

Hovorí sa, že keď vstupuješ do cudzieho domu, už pri prvom kroku poznáš, aká je gazdina. Katke už vstup do závodnej kuchyne urobil veľkú radosť. Hľadela na priestranú pohodlnú miestnosť, na stoly, kotly a kuchynský riad — všetko sa tu lesklo čistotou.

Nuž toto je kráľovstvo mamky Gajdošovej — myslela v duchu. V tomto prostredí, ako sa potom dozvedela, pripravujú kuchári a pomocníci personál obedy pre tristo päťdesiat stravníkov. Robot, najvernejší pomocník zá-

vodných kuchýň, vyleštený a žiariaci, stál v tej chvíli ešte bez roboty. Ale štyri veľké kotly prostred kuchyne boli už naplnené a vesele v nich klokotala polievka. Z pekáčov zavaňala príjemná vôňa upražených jaterníček.

Jej známa zo zubárskej čakárne, hlavná kuchárka mamka Gajdošová, sa srdečne usmievala. Odpovedala na jej otázky i pohľady, no v práci ani na chvíľu nezastala. Ďalej sa zvrátila po kuchyni. Prizerala na varenie, odkrývala polievky. Katka videla, že naozaj toto je jej pravé miesto. Mala radosť z poznania, že svoju hlavnú kuchárku všetci vďačne počúvajú, že všetci s láskou pracujú na príprave jedál.

Spomenula si na vtip z Roháča a po tom, čo tu poznala, usúdila, že to nie je všade tak, ako sa tam písalo. Vraj prišli stravníci do kuchyne a sťažovali sa: »Zasa sú dnes knedle?« a kuchár odpovedal: »Áno, ale dnes ich krájame pozdĺžne!« Lebo tu sa na jedálnom lístku presvedčila, že stravníci majú stravu zmiešanú a skombinovanú podľa najmodernejších zásad kuchárskeho umenia.

Mamka Gajdošová pracuje tu už vyše päť rokov. Roboty okolo varenia je veru dost. Ráno od piatich do štvrtých popokudní.

»Teda aj jedenást hodín?« — diví sa Katka.

»Nu, akože by to bolo,« — odpovedala jej hrdo jej známa, — »aby sme nechali neumyté stoly, nečisté riady? Radšej dlhšie porobíme, ale nech je všetko dokonalé. A naostatok, veď je to nie zadarmo.

O chvíľu videla Katka vchádzať stravníkov. A videla aj, ako sa milo prihovárili vedúcej kuchyne i ako ju zaslúžene pochválili a spokojní odchádzali.

Devočátka s panenkou, ktorou asi práve pred chvíľou priniesl Ježišek. S jakou láskou objímá dieťa svoj darček. A stejně se letos radovaly ze štědrovečerní nadílky statistice dětí v Československu, děti s radostným dneškem i zítkem.

HLEDÁ SE...

Bylo to právě o vánocích před dvěma lety... Tenkrát zaklepal na dveře domku Jána a Márie Hrošových z Podvysokej, okres Čadca na Slovensku, listonoš. Přinesl jim psaní. Bylo z daleka, až z Austrálie. Netrpělivě otvírali manželé Hrošovi obálku. Přece jen si na nás chlapec na vánoce vzpomněl, říkali si. Ano, dopis byl od jejich syna Jána Hroše, narozeného 1. dubna 1927 v Podvysokej. Jak je to dlouho, co ho viděli naposled... Vždyť Ján opustil republiku v roce 1948.

Jakkap asi bude prožívat vánoce, ptali se v duchu tatinek a maminka Hrošovi. Ale to, co v dopise četli, je příliš nepotěšilo. Jejich Jenda jim psal z nemocnice v Sydney. Ležel tu po těžkém úraze, který utrpěl při havarii na motorce. Rodiče ihned psali, aby syna trochu potěšili. Dopis poslali na adresu nemocnice, kterou jim uvedl: Gladesville, Mental Hospital, Sydney N. S. W. Austrálie. Odpověď nepřicházela. Napsali druhý, třetí, čtvrtý dopis. Marně. Jejich Jenda se odmítl.

Neozval se ani o příštích vánocích, neposlal přání ani letos. Jako by se po něm nemělo šlehat. Ale jeho otec a matka nepřestávali doufat. Proti tomu cestovali všichni naše členové, aby jim pomohli při pátrání po jejich synovi a zprávy jim oznámili prostřednictvím sekretariátu Výboru.

Dr Lev Sychrava v ČSR. — Ve čtvrtek 22. prosince se vrátil z Londýna do Československa dr. Lev Sychrava.

Pokrytecký „zájem“

Vy, kteří žijete dosud za hranicemi, nemáte jen tak možnost slyšet zpravodajství československého rozhlasu. Víme, že mnozí z vás se i obávají poslouchat naše stanice, aby nemohli být pronásledováni slídily. Víme, že vaše obavy často přehlušují touhu, která vás nutká vyhlásit Prahu.

Víme též, že jste z těchto důvodů vydání relací »Svobodné Evropy«, »Hlasu USA« a podobných »informátorů«. Takto nepravdělně a skresleně se utváří vaše vědomí o životě a poměrech v ČSR. Už delší dobu projevují »předáci exilu« potouhou snahu: tvářit se, jako by jim kdovíjak záleželo na jednotě lidu u nás, na jednotě pracujících, jako by jim kdovíjak leželo na srdci prospěch našeho dělnictva.

Nikdy jim ovšem na něčem takovém nezáleželo — a nezáleží jim ani teď. Naopak, všelijací ti »mluvčí« a »představitelé« z řad »exilových vůdců« se přece vždycky starali právě o rozkládání takové jednoty, protože jim byla velmi nebezpečná. Vždycky zakládali svou politiku v neprospech dělnictva, protože to přinášelo prospěch jim.

Cím tedy vysvětlit tento »obrat«? Ve skutečnosti o žádný obrat nejde. Jde jen o novou taktiku. Oni dobře vědí, že u nás je jednotu pracujících, že u nás má dělnictvo z nových poměrů prospěch. Jenom se tak tváří, že za tyto věci oni »bojují«, aby vám zakrývali oči před skutečnou pravdou, aby vypadali

ve vašich očích jako zastánci noty lidu a práv dělnictva a nich pracujících.

Srovnejte si všechny tyto »náznaky« s tím, co na příklad j. o navrátilcích — jak jim s A zač? Že se vrátili domů, odmítli nechat dále šálit tis omilánými sliby a vějíčkami: do budoucna.

Srovnejte si tyto jejich r s jejich skutečnými činy. Jest z vás příjdu na příklad »re-fic« »Svobodné Evropy« do lág to jen proto, aby si tam ob nějakou vyhlášenou relaci.

A Zenkl mezi vás v lágre vůbec ani nevkróčí. Jste v očích bezejmenný »dav« — záleží na vašich těžkostech? ostatní se také nenamáhají s vámi do styku a skutečně nějak pomoci. Oni totiž dělají aby se tak řeklo — »vyšší ku«. A do té se jim nehodí s vámi.

Kdyžpak třeba takový Per mluvil s některým z vás? A přece vůbec nikdy neměl o prosté lidi. Vždycky se jic til. On vždycky pěstoval »den-cii« mezi těmi horními deseti jak se říkalo.

A tak bychom mohli brát je toho »představitel« za dr V tomto světle jsou všechny »starosti« o »jednotu« a »pros pracujících lidí náramně průh Je to jen pokrytectví a nic ví

S jistotou vstříc novým zítřkům

(Dokončení se str. 1)

jasný plán, jasnou perspektivu, jasný cíl. Dosavadní zkušenosti, dosavadní naše úspěchy nás přesvědčily, že můžeme s jistotou a bez obav hledět v zítřek.

A kdo víc než právě vy sami můžete nejlépe ocenit, jak velkou váhu v lidském životě má toto jediné slovo — jistota. Vždyť každodenně prožíváte pocit, který už nemají naši občané — starost, co přinese zítřek, zda budete mít práci, zda bude co jíst, zda budete mít kde hlavu složit. A právě tyto obavy ze zítřku to byly, které vedly domů i ty z vašich řad, jímž se nevedlo právě špatně a kteří celkem slušně žili. Vrátili se však domů proto, poněvadž cítili nad hlavou tento neustálý hrozící Damoklov meč, poněvadž nevěděli, zda to, co mají dnes, budou mít i zítra, po-

nevědět měli obavy o budoucnost dětí.

Nic z toho neznají naši o jako radostné překvapení pozí každém kroku tuto jistotu i telé a známí, kteří se vrátili vlasti. Nelitují svého kroku. tu krátkou dobu již dobře po to, co jim dává domov, by j nemohla dát cizina. Také před otevřenou jasnou perspektivou. I možnost udelat navždy konečnou a životní, nejistotě z i které jsou věčným, neradost vodcem lidí bez domova a b Dobré, radostné zkušenosti va telé a známých, o nichž se v »Hlasu domova«, necht jsou vzbuzením!

I když máme možnost spolu našim lidem vykročit s jistotou svého roku.

»Lituji ty, kteří tam zůstali...«

V minulém čísle »Hlasu domova« jsme přinesli na stránce nazvané »Jak slaví vánoce ve vlasti« také kratší zá-běr z nového života Josefa Hofmanna, který je původcem a řidičem pražské tramvaje. Kdo z vás ho má ze zápedo-německých lágrů nebo z Kanady, kde žil posledních let, pozná jistě jeho tvář i v slavném dělním tramvajáři.

Opakujeme vám jeho slova: »Mé místo je u ženy a matky. K nim jsem se vrátil. Ještě tam někteří zůstali. Bojí se. Zbytečně... Je mi líto těch chlapců, kteří tam zůstali. Pořád přece přijíždějí další. Který z nich se tak rozhodl, udelal nejrozumnější věc ve svém životě...«

MIŠKOVE STAROSTI

Ako obsedieť v tejto chvíli pri stole? Mamka je dobrá, ale aj prísna. Miško mal zabávať malú Dorku, kým dá mamka na stôl vianočnú večeru. Vraj, aby sa jej neplietla pri práci pod nohami. Otec si prezerá noviny, číta len tak, aby dačo robil. O chvíľu iste zazvoní a Miško bude musieť ešte za pol hodiny sedieť pri štědrovečernom stolovaní. Iní chlapci už budú chodiť po spievaní a za betlehemcami. Malá Dorka skladala na stolci kocočky a čosi sa pýtala. Ale on ju nepočul. Zahmiedil sa.

— »Prečo jej to nepomôže poskladať? Čo sa stále vrťáš?« — »Hneď dám večeru« — prerušila gazdiná muža. — »Už by šiel za betlehemcami, či po spievaní.«

— »Hm« — zabručal Miško. — »Len sa nenáhlí. Času dosť. Nevýjdú prv, ako zazvoní. A kým dôjdu na faru, zakiaľ sa tam predstaví...« — »Vám sa to hovorí« — myslel si Miško a nehovoril nič. »Keby ste vedeli...«

Na veži z blízkeho kostola sa napokon rozhlaholili zvony. Otec vstal, vzal krčah a podal ho Miškovi. — »Zabehni na potok načrieť vody. Ale sa nesklzi ni zo schodíkov. A ponáhľaj sa späť.«

— »Čo ta to napadlo?« — obrátila sa gazdiná na muža. — »Nech sa chlapec prebehne. Veď vidíš, aký je už netrpezlivý. A gazdeme sa vodou, ako za starých čias... Veď vieš. Už nám z tých dávnych obyčajov naozaj málo ostalo.«

— »Vari banuješ?« — »Čo by som banoval. Teraz sa inak žije, nuž aj obyčaje sa zmenili. Ale poumývať sa nikdy nezaškodí.« — »Len si ho mal teraz neposielať. Ešte nechá krčah pri vode a pôjde za betlehemcami« — a gazdiná

začala napíňať misu kapustnicou z hrnca, aby ju už postavila na stôl.

Miško sa o chvíľu vrátil. Doniesol vodu a rozjarený volal: — »Už sa pohli z dolného konca. Počul som ich štrngalá.« — »No, len počkaj!« A vinšovať nevieš? — spýtal sa ho otec. Miško pozrel na neho začudovane.

— »Pravdaže nevieš?« — usmial sa otec. »Teda, keď sa príde s vodou do domu, treba zavinišovať: »Ponevadž nám milý Pánboh ráčil dati a dočekaťi jakožto Krista pána narodzení, teda ja vám vinšujem zdravia dobrého, pokoja stályho. Nie toľko časne, ale aj večne. By sme sa mohli s týmito novonarodeným Ježiškom radovať a tieto pesničky prespievaťi, čo svätí anjeli prespevajú pri betliamských salašoch: Sláva Bohu na výsosti, pokoj ľuďom na zemi. Pochválen Ježiš Kristus!« To je starý obyčaj a to som ti chcel ukázať. A rovnako dobrý starý zvyk je poumývať sa touto vodou pred večerou. Od najstaršieho po najmladšieho. Nuž ja začnem. Nalejže mi tej vody, Miško!«

— »Mama, čo vľavel tata?« — pýtala sa malá Dorka, ktorá zabudla na kocočky a dávala sa, čo sa deje. — »Nič, nič, dieťa moje« — uvedomila si ako ťažko by bolo malej niečo vysvetľovať. — »Aj ja budem myvať!« — hlásila sa znovu Dorka. — »Dobré, moja, aj ty.«

A gazdiná omočila do vody ruky a tvár, utrela ich a vošla do komory.

Všetci sa umyli, zasedli za stôl. Gazdiná podala každému oblátku natretú medom a strúčik cesnaku. — »To máte jedno dobré pre šťastie, druhé od choroby« — dodala ako na vysvetlenie. — »To mám ten cesnak zjesť?« — opýtal sa Miško.

Dorka sa dala do oblátky a cesnaku naraz, zakuckala sa a prehlásila: — »Necem, nedobře!« — »Keď nechceš, nechajte tak. To com vám iba na pripomienku, ako bolo za nášho detstva.«

Inokedy by sa bol Miško vyptával, dozvedal, prečo to tak robili a čo ešte inšie, ale teraz mal myseľ iba pre jedno: čím prv von. A keď mu matka ešte urobila na čelo krížik medom, zotrel med prstom a olízol ho. Iba na jedinu vec z večera sa trochu tešil. Na opekanie s makom. Lebo to bolo výnimočné sviatočné jedlo, ktoré jedávali iba v tento večer. Preto si vzal kapustnice iba toľko, čo by mačka zjedla, ako poznamenala jeho mať.

Spev vianočných speváčkov sa ozýval z niekoľkých strán, keď napokon vyšiel zo tmavého večera. Do polnočnej chýbalo ešte veľa hodín. Nuž nemal čo stratiť a teraz, už spokojný, rozvážne kráčal k fare, kde chcel vyčkáť svojich školských druhov — teraz betlehemcov. Pri fare a na rektorovom dvore bolo plno detí. To znamenalo, že tu i tam boli betlehemci. Pri fare už čakal jeho spolužiak Janko.

— »Ktorí sú tam?« — boli prvé Miškove slová. — »Naši nie. Ešte neprišli. Tu sú horňáci a u rektorov dolníci« — odpovedal Janko, ktorý vedel, na čo Miško myslí. — »A Fero, Matuš, Imro?« — »Neviem. Matuš šiel po spievaní. Bude kdesi na hornom konci. Ale prídu všetci.«

— »No, veď nás ľahko najdú.« — A Miško už uvažoval o tom, či jeho kamaráti nebudú mať trému a nepokazia koledu. Ani si neuvedomil, ako preriekol: — »Ja by som veru nemal trému!«

Janko naň ani nepozrel a odpovedal: — »Ja, hádam, trošku« — lebo myslel na to isté. — »Ufajme, že sa budú držať po chlapsky« — dodal Miško, ale sám

sa nemohol zbaviť celkom obavy, ako to pôjde pionierskym betlehemcom, ktorých takto vlní žartovne nazvali dospeli.

Daleko za školou sa ozval zvuk betlehemských štrngal a detský pokrik »Starý, brada ti horí!« — »To idú naši. Dobré si to vyrátali. Nebudú tu musieť dlho čakať!« — tešil sa Janko.

A mal pravdu. Lebo v zápätí vyšli z fary horňáci betlehemci. Kubo sa rozbehol za hlúčkou vykrikujúcich detvákov ako dobre odpočítaný tátoš. To nebol nijaký žart. Aj Miško s Jankom uzali nohy na plecía. — »Poď naproti našim!« — kričal Miško, utekajúc ako najlepšie vedel.

Sotva dobehli pred školu, keď aj z rektorovho dvora vyrazila skupina detí, lebo tam práve skončili koledu dolníckí betlehemci. Kubo dobehol nejakého slabšieho bežca a tal ho prútom o mýtých päť. Prúd bežiacich sa zastavil, ale pokrik neustal. Dvaja Kubovia boli na blízku, nuž deťom bolo jedno, na ktorého kričia. Inokedy sa držali svojho, podľa toho odkiaľ samé boli. Starší, smelší sa odvážili až do blízkosti — tak na desať krokov ku Kubovi, ale čo menší vykrikovali zďaleka, že by ich Kubo nepočul ani v úplnom tichu. Veď mu maska na hlave dosť tlmila hriavku detí. Ešte že mu vlna kožených nohavíc, kožucha a povrieslo neprekážali viac v behu. Inak by si odvážlivci dovolili ešte bližšie k nemu.

Miško s Jankom dobehli bez nehody v ústrety svojim kamarátom. Ti boli vystrojení na nerozoznanie od veľkých Kubov. Ich Kubo naháňal deti kdesi ďaleko vzađu za ich usporiadaným zástupom.

— »Betlehem ste si naozaj pekne vyzdobili.« — nezdržal Miško pochvalu, hoci ho teraz pri pohľade na nich ešte

viac mrzelo, že ho neuzali me Všetci vie celú koledu naspäť »Nebojíte sa?« — vyhrkôl Jan!

Chlapci-betlehemci kráčali štrngali si do kroku a ticho b so svojimi kamarátmi. Kým s žili k fare, utíchla tu vlna kr horníckí vošli do rektorov a šli na druhú stranu potoka. Do »malý Kubo«, ktorý svojich » nechal ďaleko za sebou. Miško z vedel, či nemá nasledovať Jan! akoby zabudol, že tento Kubo spolužiak. Zlakol sa azda jeho poodbehol pár krokov. Miško i nutkanie k úteku. Kubo ho švitom.

— »No, no! Aby si si na mne prúť« — zmohol sa na protest.

Malí betlehemci vošli do f kamaráti im vonku držali palce. padlo to ohromne!« — hlási prvý betlehemec, lenčo sa z far. — »Kofko vám dali?« — ozval zvedavý Janko. — »Dvadsať ko — »No, starý, teraz ma už i vyšťahaj. Len keď vám to šlo i ku komu pôjdete od rektorov

— »K vám, Miško!« — odpove temer jedným hlasom. — »Tak ohlásiť!« — Miško sa rozbehol Keď ho už nevideli, zmiernil poskakoval od radosti a recito skoku kúsok z veršov Stacha, chcel s druhými predstavovať:

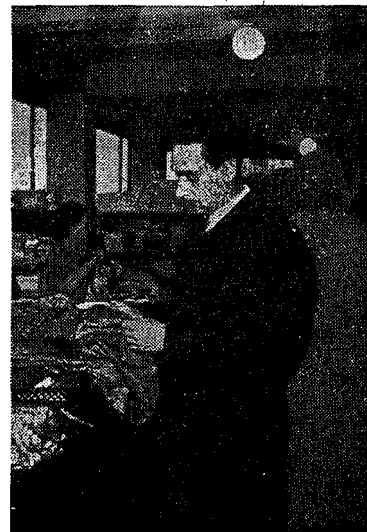
Náš valach najmladší Ivanom : nejednom on grgy už vykruťtu čo len okom vidi, všetko z drev na valaškách utákom vyrezúva Tak vie hajdukovat a skákať i že mu v skoku ani nohy vidieť

Po celú sviatky sprevádzal pionierskych betlehemcov, ako ich vlastným tieňom.

SLAVILI VÁNOCE VE VLASTI

Brusič pražského
Závodu 9. května

Bedřichu Cardovi nelze říci, že by byl člověk vyřečný. Je spíše málovytříbený. Nerad také projevuje své city. Isporně je Bedřich Carda člověk, na svá poměrně mladá léta — 29 — leccos prožil a také leccos viděl. Z touhy po dobrodružství v roce 1948 za hranice. V tom případě není nikterak neobyčej-

Z podobných důvodů uteklo více lidí, kteří se dali zlákat poměry života za hranicemi.

stal se do západního Německa, odpočinout do Francie, kde se dalo žít v cizinecké legii — dohodu. Ale vlastně s tou »dobrovole« to bylo tak: Jako cizinec nedostal ve Francii »papírů« a bez něho se nedalo ve Francii žít.

zvuk prodělal v severní Africe, a odjel s transportem do Indochíny, kde se zúčastnil bojů na bojišti australských koloniálních vojsk. V Indochíně si pobyl dva roky. V roce 1952 naprátil do Afriky. Po vypršení té lhůty se vrátil jako civilista do vlasti. Pracoval v Paříži ve dvou australských automobilkách Simce a Renaulte. O amnestii se dověděl z australských novin »Amnestie«, říkaly, že pro mne jedinečnou příležitostí vrátit se domů. Kdybych tu pro mne, kdy bych se dostal do vlasti, ke svým rodičům. Snad bych si nrtit vyčítal, že jsem toho nevy-

hovoru se znovu vracíme k Indochíně. Pokud já vím, a to bezpečně, padlo za bojů asi dvacet mých kamarádů. Já jsem je znal. Granát, kulka, která zemřela po zranění v nemocnici. Zaplatili tak za své dobrodruž-

moje vánoce? Jaké asi mohly být

tam v Indochíně nebo na Sahaře? Pije se a vzpomíná. Pije se, aby se zapomnělo, aby to u srdce tolik nebolelo. Mával rukou, jako by chtěl odehnat všechna ta léta strávená v cizině.

A dnes? Pracuje v Závodě 9. května ve Strašnicích, který vyrábí světoznámé motocykly. Zaučuje se na brusce. Bude z něho brusič. Čistých si vydělá měsíčně kolem 1500 Kčs. Později, až se plně zapracuje, si může vydělat mnohem více. To záleží na něm.

U brusky by však nechtěl příliš dlouho zůstat. Táhně ho to ke galvanizátorství. Se svým zaměstnáním je spokojen. A pracovní kolektiv se mu líbí. Do práce to nemá daleko. Bydlí u svých rodičů ve Strašnicích. Odtud to má do zaměstnání tramvají pouze několik minut.

Po sedmi letech to byly jeho první vánoce, které oslavil v rodinném kruhu. A jeho maminka, která samými starostmi o syna onemocněla, je teď nejšťastnějším člověkem pod sluncem. Byly to svátky radostného shledání.

Řidič autobusu

Zhltal pořádná kvanta »kovbojek« a všelijakého jiného dobrodružného čtení. V roce 1948 se — ani ne dvacetiletý — Karel Nasler pak rozhodl, že se na »Divoký západ« podívá a že se kovbojem stane. Uprchl. V Rakousku se dlouho nezdržoval. Krásy rakouských Alp ho nikterak nezajímaly. V hlavě měl jiné věci a plány. První etapou na jeho cestě

za moře byla Itálie, přístav, nalodit se a dát sbohem Evropě.

Ovšem v Itálii to dopadlo jinak. Karel Nasler si to vůbec tak nepředstavoval. Zavřel ho do tábora pro uprchlíky ve Fraschetti, asi 80 kilometrů od Říma. Vydržel to tu asi čtyři měsíce... Odtud se dostal do tábora organizace IRO přímo v Římě. Ale ani tady nezůstal dlouho. Jednoho dne práskl do bot a rozjel se do Ancony. Byl u moře, byl v přístavu a byl také v dalším uprchlickém táboře Senegalia. Pobyl si tu asi rok. Měl tu »čest« poznat ještě jeden uprchlický tábor — Bagnoli u Neapole.

V roce 1951 se konečně nalodil. Ale na »Divoký západ« se nedostal. Loď přistála v Brazílii. V Porto Allegre, ve státě Rio Grande do Sul, se živil všelijak. Byl také podomním obchodníkem s látkami. Ale brzo toho nechal. Odjel do Rio de Janeiro, kde se uchytil u jedné petrolejářské společnosti jako řidič. Místo na divokém mustangu jezdil s nákladákem.

Tvrdě si musel vydělávat peníze. Pravda, o romantiku nebyla nouze. Ale co s ní, když při ní jde o život. Některé scény z filmu »Mzda strachu« jako by byly vystřiženy z života Karla Naslera.

Takové dva malé detaily: Karel Nasler se dvakrát pokusil o útěk. Při prvním pokusu se dostal na palubu italské lodi až na Kanárské ostrovy. Tam černého pasažera vysadili a poslali nejbližší lodi nazpátek do Brazílie. Karel Nasler se tím však nedal odradit. Po druhé to zkusil s francouzskou lodí.

Tentokrát to však dopadlo ještě hůře, než po první. Vypátrali ho hned v brazilských vodách. Kapitán lodi mu položil nůž na krk — buď cizinecká legie, anebo brazilská námořní policie. Volil to druhé. A když se potom dočetl v brazilských novinách o amnestii, neváhal ani chvíli.

Karla Naslera jsme navštívili den před Štědrým večerem v Břevnově, kde bydlí v novém moderním domě u svých rodičů. Jeho maminka měla právě plno práce. Vařila, smažila, pekla, prostě byla v jednom kole. Každou chvíli odběhla od plotny, aby se podívala na syna a poslechla si, co vypráví. Celá zářila štěstím. Po sedmi letech nejkrásnější vánoce! Do nového roku vykročí se synem, pro kterého se tolik naplákala. Ta by vám nejlépe řekla, co v jejím životě znamenala amnestie.

Karel Nasler je zaměstnán v Československé autobusové dopravě jako řidič. Měsíčně si vydělá kolem 1800 Kčs. Než se stal řidičem v ČSAD, navštěvoval závodní dopravní školu. »Trápili« ho dopravním řádem a jinými věcmi, které musí znát ve svém povolání řidič. Studoval po večerech. Svědomitě se připravoval. Dělal to rád. O jiném zaměstnání nechce ani slyšet.

Stručně o dalších navrátilcích

Videň, Sant Johan, Salzburg, Regensburg, Murnau — další a další až nakonec — Valka. Nic jiného než lágru a Štefan Holenka, když utíkal

z vlasti, se těšil na bezstarostný a bohatý život plný dobrodružství — tak jak ho k němu vylákali tloušťkové ze západního rozhlasu. Nic se nezměnilo ani tím, když se dal najmout k sedlákovu. Každým dnem ubývalo iluzí, každou hodinou ubývalo víry. A Štefan Holenka toužil po domově. Rozhodoval se dlouho — vždyť toho tolik slyšel o »živosti« amnestie a tím spíš ho strašili, že uprchl v roce 1948. Ale nakonec touha po vlasti přece vítězila. Přijel do Prahy v těchto dnech a u vánočního stromku si už poseděl se svými rodnými doma. (Pokračování na str. 4)

To nám napsali vaši kamarádi

Od navrátilců se dovídáme, jak velký ohlas mají mezi našimi občany zjištění za hranicemi dopisy přátel a známých, kteří již několik týdnů nebo měsíců jsou opět doma mezi svými. Je to pochopitelné. Vždyť na tomto místě k vám upřímnými slovy promlouvají ti, které jste tak dobře znali, kteří s vámi sdíleli bolesti a strasti utečeneckého života, a kteří vám nyní ze srdce říkají: Nelituje toho, že jsme se vrátili. Čtěte pozorně jejich slova. Jsou pobídkou pro všechny, kdož by se rádi vrátili domů, a z těch či oněch důvodů dosud váhají.

CO VŠECHNO SE U NÁS
ZMĚNILO

Máme před sebou dopis Emanuela Brtvy, který žije spokojeně se svými drahými v Novém Jičíně. Napsal nám: »Chtěl bych vám ještě jednou poděkovat za milé přijetí, kterého se mi dostalo po mém návratu ze zahraničí. Dnes žiji opět společně se svou rodinou. Musím přiznat, že jsem šel domů s určitými obavami. Bylo to vědomí viny, které jsem se svým odchodem dopustil. Přijali mě však upřímně mezi sebe, a tak radost z našeho shledání byla tím větší.

Rovněž jsem byl překvapen, jak mnoho se u nás doma změnilo, kolik nových věcí za mé nepřítomnosti pořídila manželka, i když se při tom starala o dva syny, dnes již školáky. Zajímal jsem se hodně o dnešní život u nás a překvapilo mě, kolik je tu nového. Všude je nejenom dostatek zboží, ale hlavně lidé kupují hodně a za hotové. Vcelku je náš člověk mnohem lépe živěn než na příklad v západním Německu. Vysokou úroveň sociálního zabezpečení oceňuje člověk hlavně ve srovnání s ubohými podmínkami, za nichž je doneseno nucen pracovat dělník v kapitalistických státech.

To jsou fakta, na kterých nic nemění ani ty různé vyhlášené zprávy a statistiky nepřátelského rozhlasu. Všude se mi snažili vyjít vstříc, hlavně pokud jde o pracovní umístění. Jsem zaměstnán jako účetní v družstvu Jednota. Mám slušný plat a všechny předpoklady, abych mohl žít klidně a spokojeně. Děkuji vládě a pre-

sidentu republiky, že mi byl umožněn návrat k lepšímu a čestnému životu. Vynasnažím se, abych svou poctivou prací přispěl k rozkvětu naší krásné vlasti.

MÁM VŠECHNA PRÁVA
SVOBODNÉHO OBČANA

»Vrátil jsem se na základě amnestie ze západního Německa, kde jsem byl několik roků,« píše Vladislav Švasta, který nyní žije v Ostravě. »Poznal jsem na své kůži, jak se žije v cizím světě, a jsem rád, že prezident republiky udělil amnestii. Už po měsíčním pobytu u rodičů jsem poznal veliký rozdíl mezi životem v západním Německu a u nás v republice, která mi poskytla ihned zaměstnání, jež jsem si vybral. Mám všechna práva svobodného občana republiky. Děkuji ještě jednou za veškerou pomoc, kterou jste mi poskytl při návratu do vlasti, a vynasnažím se, abych byl platným občanem naší vlasti.«

JSEM SPOKOJENÝ A ŠTASTNÝ

Josef Smetana z Oseku u Duchcova nám píše: »Mám velkou radost už jen proto, že jsem zase na území Československa, na území své vlasti. Jsem šťasten, že po tak krátké době už pracuji ve svém oboru. V práci jsem velmi spokojen a mám ji rád. A jsem šťasten, když slyším v rozhlase, že se i nadále mnoho občanů stále vrací. Jsem hrdý na to, že dovedli pochopit, že u nás v republice nám nic neschází k tomu, abychom se měli dobře. Jen s chutí do práce!«

Proč o nich mluvíme?

Stává se teď občas, že při odhalování praktik »exilových vůdců« a při pranýřování lživých tlachů různých štváček vysíláček a tiskovin vyslovíme také to nebo ono jméno. Aby bylo jasno: není to proto, že bychom tomu nebo onomu »velikánu« přikládali nějakou důležitost. Jsou v jistém směru jeden jako druhý — a rozhodně ne významní. Jsou to zkrachovanci, kterým nadchází definitivní konec. Jejich fantasmagorie nikdy nedojdou splnění.

Avšak jejich černé činy jsou nerozlučně spjaty s nimi jako s jejich původci. Proto je tu a tam třeba se zmínit též o jménech, která za tím nebo oním proradným činem stojí.

A ještě z jednoho důvodu je jmenujeme: abychom je přiblížili na pranýř před očima prostých, řadových uprchlíků, aby i oni mohli lépe poznat, co to je zač ta »exilová smetánka«. Aby mohli lépe posoudit, do

jaké hry je zatáhli, k čemu jich zneužívají.

Víme ovšem, že si označování náčelníků plně zaznamenávají každou zmínku o nich — a pak se mezi sebou honosí svým »významem«. Snaží se dodávat si pečeť »důležitosti«, aby se snáze prodrali na některou z »vůdcích židlí. Ve skutečnosti jsou jeden jako druhý — jak jejich činy a slovní výlevy dostatečně prokazují. Nejplnější sběratelé našich zmínek jsou ovšem ti, kdo byli v šarvátkách o žlaby odsunuti do pozadí. Nelíbí se to nesou a rádi by se protlačili zase dopředu.

S celou tou partou je to přesně tak, jako se všemi jinými takovými zkrachovanci, co jich dějiny přinesly. Také jejich jména se tu a tam vyskytla. Také oni si tím dodávali »výchlasu«. A také oni zapadli do propadla dějin. Zkrachovanci současnosti mají jednu jistotu: zapadnou v něm rovněž.

Stojí o ni vůbec někdo?

V dobře informovaných kruzích v Mnichově se proslychá, že prý ve »Svobodné Evropě« má nastat velké stěhování. Podle zprávy bonnské informační služby PPP má prý vedení »Svobodné Evropy« vyklidit svoje dosavadní stanoviště v Mnichově a stáhnout se do Londýna.

Proč najednou takové nenadání stěhování? O jeho příčině se vyskytují nejrozumnější verze, avšak — jak se zdá — nejbližší pravdě bude patrně ta, která poukazuje na odpor německých politických míst proti pokračování vysílání v dnešní formě.

Krátce a dobře, ve »Svobodné Evropě« zabředávají čím dál tím více do pěkné kaše. Doma v Československu — jak konec konců nejednou přiznala i oficiální americká místa — její povídačky mají pramálo ohlas, neboť jsou tak nesmyslné, že je nemůže brát vážně ani malé dítě. A nyní se ukazuje, že o »Svobodnou Evropu« nestojí ani tam, kde měla po několik let útočiště, v Německé spolkové republice.

Poslechněme si, co k celé věci říká časopis »Sudetendeutsche Zeitung« v čísle z 3. prosince: »Proti pokračování v propagandistické činnosti tohoto vysílání — čteme zde — »za-

užijí v posledních měsících jednoznačně stanovisko význačné západoněmecké politikové a instituce stran nejrozumnějších politických směrů a upřely mu jakékoli právo provádět dále svoji činnost na německé půdě.«

Dále pak časopis hovoří o pasivní sklizni »Svobodné Evropy« jako protikomunistického bojového vysílání a říká: »Vysílání rozhlasu »Svobodná Evropa« již dávno není bráno za železnou oponou vážně. Relace jsou prý politicky bezvýznamné úrovně, nemají žádnou přitažlivost a všeobecně východní posluchače nezajímají...«

Tak daleko to tedy páni Peroutkovi, Baštovi a Táborovi dopracovali. Otázka je: A co teď? Odpověď dá dožadista blízká budoucnost. Ale už dnes je možno říci, že »Svobodná Evropa« její postavení rozhodně nikdo závidět nebude. Nemá půdu pod nohama doma, ale ztrácí ji už i za hranicemi. Prostě, jde to s ní s kopce. A sráž je tak strmá, že už se nahoru nevyhrabou.

nes všechny struny v srdci znějí...

natujete se na báseň Jaroslava Ického — Vánoce? Je v ní takový... dnes všechny struny v srdci nebí radost se jich dotýká... Ravelík, hluboká vánoční radost! tli jsme ji v očích všech navrátilců přijeli do své vlasti teď, v propo lhuť amnestie, ale využili ji, že se na ně vztahovala. Letos si u vánoční štěstí vynahráží. V Praze i ve svých městech plně ty a pulty zboží, viděli obchody věně nakupujícími, kteří nešetřili, neboť si stále vydělávají a mají dopřát všeho, čeho chtějí.

antišek Andrašovič, když mal čilého vánočního ruchu u nás,

oka si oddech. A ani nedokázal ávat s městy v Austrálii a v zá- m Německu... Jaké jsem mohl

mít vánoce — tam? A co jiní pracující nebo uprchlíci? Byli jsme bez práce nebo bídně placení pomocní dělníci... Ted už má Andrašovič jiné životní vyhlídky. Bude s tátou, a protože má rád auta, chce být řidičem. František ví, že u nás nikdy bez práce nebude a že se mu s tatínkem dobře povede.

František Kozel z Velkých Pavlovic, Otakar Lhota z Janova v okrese Nový Bor a Rudolf Blecha z Gajar se také vrátili po termínu amnestie a právě před vánočními svátky. O to byl jejich příchod do vlasti radostnější a šťastnější. Každý z nich už se přihlásil do práce — jeden chce dělat v cihelně, druhý ve svém oboru — v holičství, třetí v průmyslu. Abychom si už konečně dobře vydělávali a dobře žili, řekli, když už nastoupili cestu ke svým rodičům a sourozencům. Opravdu, prožili letos ty nejkrásnější vánoce v životě.

— Odešel jsem z domova s kamarády. Chtěli jsme užít hodně dobrodružství a legrace — odpovídal na naši otázku Karel Reindl, který uprchl jako učeň ve svých osmnácti letech. Byl za hranicemi téměř sedm let, ale po dobrodružství jeho chlapeckých představ nebylo ani památky. Zbyla pouze starost o chleba, ani toužená cesta do Austrálie se mu neuskutečnila. Karel se vrátil domů vyhlášen a rodiče ho s láskou přivítali.

ZÁŘNÝ PŘÍKLAD CELÉMU SVĚTU

K zasedání Nejvyššího sovětu SSSR

Dne 26. prosince bylo v Moskvě zahájeno zasedání Nejvyššího sovětu SSSR. Na jeho pořadu byly tři významné body: Zpráva ministra financí Zvereva o výsledcích státního rozpočtu na rok 1954 a o návrhu státního rozpočtu na rok 1956, dále projednání dekretů, které od posledního zasedání Nejvyššího sovětu vydalo jeho presidium a jež jsou nyní předkládány zástupcům všeho sovětského lidu k schválení, a konečně zpráva o výsledcích návštěvy vládní delegace SSSR vedené N. A. Bulganinem a N. S. Chruščevem v Indii, Burmě a Afganistanu.

Projev ministra financí Zvereva na sebe právem soustředil pozornost nejen občanů Sovětského svazu, ale i široké mezinárodní veřejnosti. Vždyť se tu na konkrétních, přesvědčivých číslech jasně ukazuje, jaký kus vpřed na své cestě ke komunismu opět urazila socialistická velmoc, zaujímající šestiinu světa. Ukazují se tu opět přednosti socialistického zřízení před zřízením kapitalistickým.

Každý, kdo žije na Západě, ví sám nejlépe, jaké potíže tu jsou se státními rozpočty, v nichž ohromné částky vydané na zbrojení působí vysoké schodky, které nemůže vyrovnat ani utahující se daňový šroub. Před tímto problémem stojí na příklad i Spojené státy. List »New York Herald Tribune« přinesl nedávno takovouhle karikaturu: V předpokojí prezidentovy kanceláře sedí a čekají na audienci dva gentlemani, jejichž aktovky nesou nápisy »Vyrovnání rozpočtu« a »Menší daně«. Na tvářích obou čekajících je vidět velké rozhořčení, protože do dveří presiden-

tova kabinetu vchází rovnou, bez jakéhokoliv čekání muž, který je takto předběhl. Na jeho aktovce je nápis »Výdaje na zbrojení«. A celá karikatura má velmi stručný text — diplomatickou zkratku, která značí: velmi důležitá osoba.

Ano, ve Spojených státech jsou skutečně »velmi důležitou osobou«, alfou i omegou státního rozpočtu, výdaje na zbrojení. Zcela jiný obraz však skýtá rozpočet Sovětského svazu. Především to není rozpočet deficitní, končí schodkem. Návrh státního rozpočtu na rok 1956 předložený Nejvyššímu sovětu SSSR je aktivní částkou 23 miliard 100 milionů rublů. A nejen to. V tomto rozpočtu se snižují výdaje na obranu. Proti 112 miliardám 100 milionům rublů v roce letošním mají napřesrok činit 102 miliardy 500 milionů rublů. Sovětský svaz tak znovu dává celému světu konkrétním činem příklad, jak dospět k zmírnění mezinárodního napětí a k vyřešení otázky odzbrojení.

Zatím co na jedné straně snižuje Sovětský svaz výdaje na obranu, stoupají v rozpočtu položky, jež mají sloužit k dalšímu upevnění národního hospodářství SSSR a k dalšímu zlepšení života jeho lidu. Proti letošnímu roku stoupá částka věnovaná na investice, to jest na další výstavbu hospodářství, o 15 procent. Stále vyšší jsou také položky vydávané na vědu, kulturu, sociální a zdravotní potřeby a na osvětu. V rozpočtu na letošní rok bylo na ně pamatováno částkou třikrát vyšší, než tomu bylo v posledním předválečném roce 1940.

Stejně pozoruhodné jako výhledy do budoucna byly v projevu ministra financí Zvereva fakta o úspěších, jichž sovětské hospodářství dosáhlo v letošním roce. Průmyslová výroba stoupla proti předcházejícímu roku o 12 procent, plocha obdělávané půdy vzrostla o 28 milionů hektarů, především díky rozsáhlé akci obdělávání panenské půdy ve východních oblastech SSSR. — Úkoly, stanovené pátým pětiletým plánem, byly značně překročeny.

Socialistické hospodářství Sovětského svazu, hospodářství bez krizí a nezaměstnanosti, se stálým prudkým rozvojem výrobních sil a růstem výroby, zůstává tedy pevným majákem, ukazujícím celému světu, co dokáže lid, který vzal vládu do svých rukou, který se rozhodl postavit celé hospodářství své země do služeb jediného cíle: aby se stále zlepšoval život pracujícího člověka.

Co všechno již dosáhl sovětský lid neochvějně kráčeje touto cestou! Dokázal přetvořit svou zemi ze zaostalého carského státu v přední světovou velmoc. Otevřel desítkám milionů lidí, desítkám národů a národností cestu do nepochybné a bláznivé budoucnosti ke vzdělání, k rozkvětu, k životu lidskému, s jasnými perspektivami.

Stejnou cestu, se stejnými jistotami a jasnými perspektivami nastoupil také československý lid. Stát stranou, nepřipojit se k tomuto mohutnému proudu, zůstat za hranicemi v emigraci — to znamená připravovat sebe a své děti o lepší budoucnost.

M. BROŽ

Čtenáři nám píší...

Přáli bychom všem těm exilovým pohlavárům, kteří pro ty, kdož se chtějí vrátit do vlasti, mají jen slova nadávek a vyhrůžek a všemožně se snaží je od této myšlenky odvrátit, aby mohli nahlédnout do dopisů, které ze zahraničí do redakce dostávají. Právě z nich by nejlépe poznali, jak malicherné a směšné je všechno to jejich běsnění. Stále méně je těch, kdož jsou ochotni nechat se polapit na vějíčku jejich lži o republice, a naopak roste počet těch, kteří poznali, na čí straně je pravda.

Z dopisů těch, kdož se rozhodují nebo již rozhodli k návratu domů, otiskujeme dnes psaní cizineckého legionáře J. F., který nám mezi jiným píše: »Děkuji vám za »Hlas domova« a posílám vám srdečný pozdrav. Jak se stále dočítám z vašeho časopisu, je hodně uprchlíků, kteří se vrací domů do vlasti. Ptám se, zda také přijde ten

šťastný den, kdy budu moci já vstoupit na českou půdu, kde mi bude prominuta chyba, již jsem se provinil.

Když přešlo pět let, na které jsem se zavázal sloužit v cizinecké legii, prodloužil jsem si lhůtu ještě o dva roky, poněvadž jsem se nechtěl vrátit zpátky do Německa a znovu zebrať po lágrech o kousek chleba. Ve vašem časopise jsem se dočetl, že i my legionáři se můžeme vrátit domů po skončení služby v legii. Také jsem se již přihlásil na velvyslanectví v Paříži k návratu do vlasti. Odtud jsem již dostal odpověď, abych se tu po skončení služby hlásil. Již se nenechám zrazovat od nikoho a těším se na návrat domů. Děkuji vám ještě jednou za váš časopis, který je mi duševní posilou.

Milý pane J. F.! Správně jste udeřel, když jste se nedal odradit od návratu. Těšíme se, že se s vámi po uplynutí vašeho závazku uvidíme v Praze.

Naším čtenářům ke konci roku

Máte v rukou 29. číslo Hlasu domova, poslední číslo roku 1955. Při takové příležitosti bude na místě říci si aspoň několik slov o tom, co je za námi, i o budoucnosti.

Úkolem Hlasu domova bylo pomáhat lidem, kteří z nerozváženosti opustili svou vlast. Říkat jim pravdu o životě v naší republice i o amnestii. Odpovídat jim na jejich dotazy a pochybnosti.

Domníváme se, že Hlas domova vcelku dobře plnil tento svůj úkol. Svědčí o tom stovky dopisů, které dostáváme od našich čtenářů a z nichž je vidět, jak dychtivě vždy očekávají každé další číslo. Svědčí o tom i zuřivost, s níž emigrantští »výdovce« reagovali na náš list, na hlas pravdy. A samozřejmě, nejvýmluvnějším je, když slyšíme z úst navrátilců: »Vrátil jsem se, protože jsem četl Hlas domova.«

Lhůta amnestie skončila. Ale cesta k návratu na základě individuální žádosti o milost, podané u kteréhokoli čs. zastupitelského úřadu, zůstává otevřena. A Hlas domova bude tedy i v příštím roce pokračovat ve své práci.

Redakce Hlasu domova

Poslechněte si v čs. rozhlasu

Vysílání v českém a slovenském jazyce pro krajanů v zahraničí:

Středoevropský čas:	Kc/s	Vlna (m)
02.00—02.30	9.550	31.41
02.00—02.30	9.670	31.02
02.30—03.30	9.670	31.02
04.30—05.30	9.670	31.02

Ze sádek pod Palackého mostem přišly na vánoční stůl Pražanů tuny kaprů

Stručně o dalších navrátilcích

(Dokončení se str. 3)

Ing. Alois Novák (narozený 1904 v Ostravě) zůstal při jedné služební cestě ve Francii. Uvěřil tam pověstem, že jsou v ČSR zatýkáni funkcionáři bývalé nár. soc. strany — a on byl jedním z nich, zastával funkci jednatele z. v. hospodářské rady. Pracoval jako obchodní zástupce různých francouzských firem. Využil však rád amnestie k návratu do vlasti.

Karel Trlica ze Vsetínska aké mnohé zakusil. Emigroval přes Itálii do Austrálie — vyhýbal se tak cizinecké legii, kam byl zverován a rejel — ale »šťěstlivě« v Austrálii bylo velmi prchavé. Pracoval úmorně — kácel stromy v lese, česal banány a nevyžlál si téměř nic. Hledal práci na dráze, v rybárně, v továrně na prostěradla. I to už ho stihala jediná myšlenka: domů, domů! Vrátil se na řádný cestovní průkaz, vrátil se po amnestii, ale byl říjat jako každý, kdo se vracel před listopadem.

bude vůbec pracovat. Ale takovou pohádkovou říši žádný uprchlický tábor není, není ji ani polská kompanie v Manheimu. A tak se Benkovič rozhodl využít amnestie přesto, že už její lhůta vypršela, a vrátil se k mamince do Závodů.

Takhle to vypadalo letos na Štědrý den v rodině nositele Řádu práce Beranovského, svařeče pražského závodu ČKD-Sokolovo

Bomba sice nevybuchla...

...ale stejný účinek měla v kruhách kolem »Svobodné Evropy« zpráva, že se do Československa vrátila pracovnice čs. oddělení této vyslačky Marie Dvořáková. Třebaže od jejího návratu uplynulo již několik týdnů, přece jen »případ Dvořáková« je stále událostí, která se v Mnichově živě přetřásá, a to více, než je vedení »Svobodné Evropy« milo. Ona totiž Marie Dvořáková řekla po svém návratu o »Svobodné Evropě« pravdu hezky naplno a ukázala, že se tato vyslačka vedle profesionálního lhaní zabývá zejména profesionální špionáží. Takové odhalení není ovšem dvakrát příjemné, a proto ve »Svobodné Evropě« dlouho nebyli ve své kůži.

Takto líčí tamní náladu v jednom z posledních čísel časopisu »Der Sudetendeutsche«, který říká: »Uveřejnění zprávy o objevení paní Marie Dvořákové v Praze uškodilo ve všech zainteresovaných kruzích Mnichova jako bomba. Sice se již šeptalo, že se v československém oddělení zase něco stalo, ale nikdo neměl zájem o to, aby nejhnusnější aféra čs. oddělení byla známa mimo vyslačku. Když příslušné pražské noviny se zprávou o paní Dvořákové došly do Německé spolkové republiky, nemohla být tato záležitost více utaje-

na. Teď se, jak se předpokládalo, rozšiřuje do větších rozměrů...«

Inu, dostali se ve »Svobodné Evropě« do pěkné kaše. Dlouho nevěděli, jak z ní vybruslit, a tak raději byli zticha. A když už to dál nešlo, daly se tamější »moudré« hlavy dohromady a byl vymyšlen nápad vpravdě »geniální«. Z paní Dvořákové, o níž bylo všeobecně známo, že požívala naprosté důvěry svých představených (jinak by jí nesvěřili tak odpovědné místo), se zčista jasna udělala »dlouholetá komunistická agentka«.

Jenomže tahle báčorka, s jejíž pomocí se snaží dostat »Svobodná Evropa« z bryndy, je až příliš průhledná a navíc ještě značně stará. Exilovní pohlaváři ji s oblibou používají při každé příležitosti, kdykoliv se jim stane podobný malér — a těch, jak víme, nebylo v poslední době právě málo. Podle nich jsou bezmála všichni, kdož se vrátili, »agenty komunistů«. Otázka je, kdo tomu bude věřit. Pro příště by měli být ve »Svobodné Evropě« trochu vynalézavější, i když lze pochybovat, že by jim to bylo něco platné. Vždyť tahle stanice je už známá jako falešný šesták a pomalu abys už se svíčkou hledal někoho, kdo by jí věřil.

Kterak Zenkl „šetřil“ časem

Dr. Petra Zenkla, jenž nedávno skončil své evropské turné, se zřejmě nemile dotklo, když jsme psali, že se vyhnul utečeneckým táborům, aby nemusel lidem, kteří zde žijí, přijít na oči. A proto zcela v duchu onoho věčně platného přísloví o potrefené huse, která kejhá, snaží se sám sebe omývat a hledat si jakous takous omluvu pro své jednání.

Použil k tomu reakčního časopisu »Videňské nové listy«, kde píše: »Časově omezen, musel jsem předem znát situaci emigrantů, kolik jich je, kde a jak žijí a v čem potřebují pomoci nejvíce.« Logicky uvažující člověk by si patrně nyní řekl, že nejlépe lze poznat životní podmínky řadových emigrantů přímo na místě samém, to jest v utečeneckých lágrech. Ne tak Zenkl. Ten tuto logiku obrací úplně na rub, protože dodává: »Kdybych byl sám jezdit po táborech, byl bych ubral čas své práci.« (!)

Potvrzuje tak jen starou známou pravdu, že totiž styk s prostými lidmi byl pro něho odjakživa mrháním časem. Na to on si nikdy nepotrpěl. Vždycky dovedl držet »ulici« hezky od těla a tenhle odstup si zachoval dodnes. On se přece nebude bavit s kdekým. Naučil se pohybo-

vat se ve vyšších společenských kruzích a jedině tam se cítí doma. Aby nebyl nikdo na pochybách, dosvědčuje to i ve zmíněném článku: »Podle účelu mé cesty jsem především navštívil vládní, parlamentní a jiné veřejné představitele jednotlivých států. Všude jsem mluvil se starosty hlavních měst, s představiteli městské samosprávy...«

Ano, Zenkl mluvil. A prostí řadoví utečenci, za jejichž mluvčího se vydával, se nyní právem ptají, co že Zenkl pro ně vyjednal? Na co se mohou těšit? Když dochází ve svém článku k tomuto ožehavému bodu, začíná Zenkl mluvit velmi abstraktně. Nedočtete se tu: to a to jsem pro vás udělal, vyjednal, zařídil. Ani zdání. Mluví se tu jen v názmacích o tom, že to a to je třeba. Ale o tom, kdo, kdy a jak se to provede, není už ani zmínky. To už zřejmě Zenkl přenechává »vůli boží« či nějakému neznámému dobrodíteli.

Jenomže — řadoví utečenci ho už dávno prokoukli a nedají se opít rohlíkem. Vědí dobře, že takhle se už mluvílo mockrát a mockrát, a když pak došlo k činům, kde nic tu nic. A proto si o celém Zenklově zájezdu udělali už své patřičné mínění.

—bj—